

ADINA DRAGOMIRESCU • IRINA-ROXANA GEORGESCU
DELIA-MONICA GEORGESCU • RALUCA-DIANA RĂDUCANU

Noutăți și dificultăți în DOOM³

Teorie și exerciții pentru GIMNAZIU, LICEU
și admiterea în ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR de profil

CORINT
EDUCAȚIONAL

1. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

1. Literele: *k*, *q*, *w* și *y* nu apar în elemente din fondul vechi al limbii, fiind considerate, în continuare, „străine”. Acestea se regăsesc în cuvinte de diverse origini, mai ales anglo-americane, care sunt din ce în ce mai frecvente în limba română. Pe măsură ce împrumuturile se adaptează la ortografia limbii române, acestea ajung să se scrie cu literele românești [sendviș<engl. *sandwich*, anonim<fr. *anonyme*, chil (cu sensul de lichid fiziologic) <fr. *chylî*]; unele se adaptează doar parțial sau rămân neadaptate, păstrând literele „străine” (*Qatar*, *hobby*, *bodyguard*, *watt*, *Ankara*, *koala*).

Litera *k* a fost cel mai bine asimilată de limba română, datorită frecvenței sale mai ales în cuvinte foarte uzuale de tipul: *kilogram*, *kilometru*. Literele *q*, *w* și *y* au fost recunoscute ca făcând parte din alfabetul limbii române din 1982.

În limba română, există dublete etimologice, în care un cuvânt, mai recent intrat în limbă, este scris cu aceste litere, în timp ce dubletul său, mai vechi, se scrie cu echivalente românești.

De exemplu: *grec* – (à la) *grecque* [fr.]; *carlingă* – *karling* [germ.]; (populație) *maia* – *maya* (sp., fr.); *vagon* – *wagon*[-lit] [fr.].

2. În scrierea limbii române, se folosesc ca auxiliare două tipuri de **elemente diacritice**: litere și semne.

• Trei litere, *e*, *i* și *h*, au în limba română și rol de **litere diacritice**:

1. *e*, *i* servesc la notarea, împreună cu *c*, *g* pe care le urmează (+ altă vocală), a sunetelor [č], [ǵ]: *ceară* [čără], *ciot* [čot], *geam* [ǵam];
2. *h* se folosește la notarea, împreună cu *c*, *g* pe care le urmează (+ *e* sau *i* cu valoare de vocală plină), a sunetelor [k'], [g']: *chem* [k'em], *ghem* [g'em], *chin* [k'in], *ghiveci* [g'iveč];
3. *h* + *e*, *i* se folosește la notarea, împreună cu *c*, *g* pe care le urmează (+ altă vocală), a sunetelor [k'], [g'], *e* și *i* neavând valoare fonetică: *cheamă* [k'amă], *chiar* [k'ar], *gheară* [g'ără], *unghi* [ung'].

! În cuvinte străine folosite în contexte românești, literele *e*, *i*, *h* pot avea alte valori, conform normelor ortografice ale limbilor de origine: *service* [engl.] [servis], *romancero* (sp.) [pron. rom. romansero]; *ciné-vérité* [fr.] [sineverite]; *chips* [engl.] [čips], *poncho* (sp.) [pōnčo]; *chartreuse* [fr.] [șartröz], *Chicago* [engl.] [șikago].

● Cinci litere (consoane și vocale) din alfabetul limbii române reiau câte o literă-suport cu unul dintre următoarele trei **semne diacritice** (numite pe scurt *diacritice*), suprascrise sau subscrise:

1. căciula [*pălăria*], proprie limbii române, plasată deasupra literei *a*, deosebește litera *ă* [ă] de litera-suport *a* [a] și de litera *â* [î];
2. circumflexul, plasat deasupra literelor *a* și *i*, deosebește literele *â* și *î* [î] de literele-suport *a* și *i* [a, i], și, respectiv, de *ă* [ă]: *mână* vs *mană*, *în* vs *in*;
3. virgulița, plasată dedesubtul literelor *s* și *t*, deosebește literele *ș* [ș] și, respectiv, *ț* [ț], de literele-suport *s* [s] și *t* [t]: *șa* vs *sa*, *țac* vs *tac*.

! În ordinea alfabetică, literele cu semne diacritice sunt plasate după literele de bază: *a, ă, â, i, î, ș, ț, ț*.

! Folosirea semnelor diacritice este obligatorie.

! Semnele diacritice trebuie notate și la literele mari corespunzătoare, cu excepția unor abrevieri: *CSAT* [česeate] „Consiliul Suprem de Apărare a Țării”, *DSL* [desele] „Dicționarul de științe ale limbii”.

! În mod greșit, semnele diacritice sunt tot mai des omise în scrierea pe dispozitive electronice, ceea ce determină confuzii între cuvinte sau între forme, adesea nerezolvabile prin context și chiar cu efect hilar, într-un context formal.

DE EXEMPLU:

Aceasta carte urmareste povestea lui Meursault, un om care nu vede sensul iubirii, al muncii sau al prieteniei si, intr-o zi, omoara un om. Protagonistul este supus mortii, dar este nepasator de soarta sa. Acesta nu poate accepta niciun raspuns standard pentru motivul pentru care lucrurile sunt cum sunt. Eroul este complet detasat de afectiune, aflandu-se intr-o conditie alienată, simtindu-se rupt complet de ceilalti si neputand sa isi impartaseasca simpatia sau valorile cu ceilalti. [prezentarea operei *Străinul* – Albert Camus, într-un proiect școlar].

! În împrumuturi neadaptate/parțial adaptate, în nume proprii străine și în derivate de la ele sau în nume de persoană românești scrise după model străin, precum și în limbile unor minorități naționale din România (croată, maghiară, sârbă), se folosesc și alte semne diacritice, cu diferite valori: accentul ascuțit în franceză, maghiară, portugheză, spaniolă: *aide-mémoire*, *Art Déco*, accentul ascuțit dublu în maghiară (de aceea numit în germană Hungarumlaut – „umlaut maghiar”) la *ő, ú*: *Petőfi*; *fű* „iarbă”; accentul circumflex din franceză: *tête-à-tête*; accentul grav din franceză și italiană: *choux à la crème*, *tiramisù*; cerculețul (ring) deasupra lui *a* în suedeză sau norvegiană: *ångström/Ångström*; sedila sub *c* în franceză și portugheză: *curaçao/Curaçao*; tilda suprapusă unei vocale: *São Paulo*; în spaniolă, suprapusă consoanei *n*: *malagueña*; trema (formată din două puncte alăturate, suprapuse unei vocale) este folosită în franceză, germană: *Köln*, *Malmö*; alte semne diacritice sunt asociate unor consoane în anumite

limbi slave [majoritatea – omise frecvent în contexte românești]: ceh. ř [rj]: *Dvořak* [dvorjak], *Jiří* [irzi]; ceh., sb., slov. š [ș]: *Košice*, *Štur*, *Meštrović*; croat., sb. č [č]: *Djoković* [ġokovič], *Ivić*; pol. ł „l barat” [l velar] > [ũ]: *Wałęsa*, simb. ż, ś [ș]: *Świdnica* ș.a.

! Nenotarea unor semne diacritice în scrierea unor cuvinte și nume proprii străine și ignorarea valorii lor duc la pronunțarea greșită a acestora, deoarece nu au corespondent în limba română și sunt necunoscute celor mai mulți români.

3. Câteva semne ortografice și de punctuație

● Apostroful [']

- este singurul **semn exclusiv ortografic**, marcând căderea unei litere sau a unei/ unor silabe;
- are forma unei virgule poziționate ca putere: ['];
- de-a lungul timpului, rolul lui a fost preluat de cratimă [-], astfel că, în prezent, în limba literară, este folosit doar pentru a marca scrierea scurtată a anilor: '89;
- este folosit în limba literaturii artistice pentru a reproduce realități fonetice din vorbirea familiară, neglijentă, populară sau regională ori deficiențe de rostire ale unor vorbitori, pentru caracterizarea prin limbaj a personajelor în textele epice și dramatice: *Citită de subsemnatu' de la un capăt până la altu'!*;
- este obligatoriu în cuvinte de origine străină care îl conțin: engleză [*five o'clock*, *no-man's-land*, *rock'n-roll*], franceză [*trompe-l'œil*], italiană [*commedia dell'arte*] sau în substantive proprii de origine străină: *D'Artagnan*, *O'Neal*, *Guns N' Roses*.

● Bara oblică [/]

- este un semn grafic din ce în ce mai folosit, putând cumula trei roluri:
 - **semn ortografic**, înlocuind prepoziția *pe*, în unități de măsură și unități monetare: m/s, lei/m²; **nu este încadrată de spații albe**;
 - **semn de punctuație**, pentru a marca o relație (literar/nonliterar), o durată (intervalul orar 15/17), tranziția (noaptea de 23/24 mai); **nu este încadrată de spații albe**;
 - **semn convențional**, în **domeniul administrativ** (Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, Hotărârea nr. 24/10.06.2024, 12/10/2024), în **analiza literară**, pentru a nota rime: *dascăl/recunoască-l* și pentru a marca limita dintre versuri redactate fără alineat (**singurul caz în care este încadrată de spații albe**): *Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă...* [M. Eminescu], în **lingvistică**, pentru a marca alternanțe d/z [*verde/verzi*, *acord/acordez*], în **matematică** pentru notarea fracțiilor: 1/3; **nu este încadrată de spații albe**;

● Blancul [], numit și *pauză albă/grafică* sau *spațiu [alb]*, constă într-un spațiu liber.

- în DOOM³, este tratat **exclusiv ca semn ortografic**, caz în care este dispus între cuvinte și are aproximativ dimensiunea unei litere cu lățime medie;

- delimitează între ele elemente lexicale, funcția lui fiind de a separa cuvinte simple sau componente ale cuvintelor compuse nesudate, ale locuțiunilor și ale grupurilor relativ stabile de cuvinte, în timp ce absența lui (scrierea fără blanc/ „legată” într-un cuvânt, eventual cu cratimă) marchează faptul că elementele scrise astfel formează o unitate lexicală: *binecrescut* („politicos”, „educat”) vs *bine crescut*.

- **Linia de pauză [–]**

- nu trebuie confundată sau folosită în locul cratimei;
- este puțin mai lungă decât cratima și este încadrată de blancuri/spații albe;
- este foarte rar **semn ortografic**, marcând compunerea prin folosirea unor cuvinte deja compuse cu cratimă: (*Vântul suflă dinspre*) *nord – nord-est*, (*relații economice*) *româno – nord-coreene*;
- ca **semn de punctuație**, exprimă o relație, durata, aproximarea, limita de spațiu etc.: *raportul om – divinitate*, *două – trei zile*, *program luni – vineri*, *paginile 12 – 24* etc.;
- nu trebuie folosită la capăt de rând!

- **Punctul [.]**

- ca **semn ortografic**, este folosit în abrevieri, atunci când înlocuiește ultima parte a unui cuvânt; *pt.*, *fem.*, *art. cit.*, *al.* (*pentru*, *feminin*, *articolul citat*, *alineat*) și nu se folosește dacă abrevierea păstrează ultima parte a cuvântului: *dl*, *dna*, *d-voastră*, vs (*domnul*, *doamna*, *dumneavoastră*, *versus*);
- este folosit însă în câteva abrevieri care (în virtutea tradiției, a analogiei sau a regulilor altor limbi) păstrează ultima literă a cuvântului abreviat: *dr.*, *drd.*, *lt.*, *mr.*, *Mr.*, *Mrs.*, *nr. crt.*, *slt.* pentru *doctor*, *doctorand*, *locotenent*, *maior*; (engl.) *mister*, *mistress*; *numărul curent*, *sublocotenent*;
- în abrevierile prenumelor masculine compuse, ale instituțiilor, ale rangurilor bisericești, ale unor expresii internaționale, nu este urmat de blanc (spațiu alb): *I.L. Caragiale*, *C.F.R.*, *S.S. (Sfinția Sa)*, *P.S. (post-scriptum)*;
- se recomandă a fi omis în abrevieri complexe, internaționale: *SUA*, *ONU*, *UNICEF* și este interzis:
 - în acronimele unor substantive proprii (*AGERPRES*, *TAROM*) și comune (*radar*, *stas* – *Radio Detection and Ranging*; *standard de stat*);
 - după cuvinte formate prin trunchiere: *profa*, *geogra*, *mate*;
 - după inițialele punctelor cardinale (*N*, *V*, *E*, *S*) sau ale unităților de măsură (*m*, *km*, *kg*, *l* – *metru*, *kilometru*, *kilogram*, *litru* etc.);
 - după abrevierile sau simbolurile din matematică, fizică, chimie, medicină etc. (*sin*, *cos*, *tg*, *l*, *L*, *V*, *Al*, *O*, *H*, *EKG*, *IDR* – *sinus*, *cosinus*, *tangent*, *lățime*, *lungime*, *volum*, *aluminu*, *oxigen*, *hidrogen*, *electrocardiogramă*, *intradermoreacție*);

2. MORFOLOGIE

Substantivul

1. Indică varianta corectă în situațiile de mai jos.

a. Am fost cu tata să spălăm mașina la un car wash/car-wash, să-i facem o surpriză mamei, care rămăsese acasă să termine de făcut check-in-ul/checkin-ul/check-inul. La întoarcere, tata m-a întrebat dacă să ia sau nu trei cheeseburgeri/cheese burgeri/cheese-burgeri și două cheese-cache-uri/cheesecake-uri, unul pentru mine, altul pentru mama. Desigur/de sigur că voiam, îmi ploua deja în cerul gurii/cerul-gurii de poftă, de aceea/de acea cea mai mare dorință era să ajungem cât mai repede acasă și să le degustăm/dezgustăm.

b. În copilărie, obișnuiam să privesc ore în șir constelația Carul Mare/constelația Carul-Mare/constelația Carul mare.

c. Făcând cashflow-ul/cash flow-ul/cashflowul, casierul a observat diferența mare dintre încasările și plățile firmei în ultimul semestru, prin urmare managerul a hotărât ca challengeul/challenge-ul pentru anul viitor să fie încasări controlate.

d. Pe lângă tango, bunicii i-a plăcut cha-cha-chaul/cha-cha-cha-ul și mă emoționează mereu când povestește de tinerețea sa.

e. Adolescenții din ziua de azi sunt niște challenger-i/challengeri, lor le plac mereu provocările.

f. În fiecare sâmbătă noaptea, se aud cheflii/chefliii care se întorc de la vreo petrecere.

g. Primăvara, adunam mereu din micile noastre drumeții de familie fire de ciuboțica-cucului/ciuboțica cucului și de unișor.

2. Alege forma/formele corectă/e dintre următoarele perechi de verbe:

a dogori/a dogori

a strangula/a ștrangula

a disloca/a dizloca

a smotoci/a zmotoci

a ticsi/a tixi

3. Alege forma/formele corectă/e dintre următoarele perechi de substantive:

<i>acont/aconto</i>	<i>eczemă/egzemă</i>	<i>pate/pateu</i>
<i>adaus/adaos</i>	<i>elocință/elocvență</i>	<i>percept/precept</i>
<i>afrodisiac/afrodiziac</i>	<i>epopee/epopeie</i>	<i>pieptăn/pieptene</i>
<i>alcool/alcol</i>	<i>erbar/ierbar</i>	<i>pioneză/piuneză</i>
<i>aliură/alură</i>	<i>erbicid/ierbicid</i>	<i>preerie/prerie</i>
<i>anticameră/antecameră</i>	<i>escatologie/eschatologie</i>	<i>premisă/premiză</i>
<i>apropo/apropou</i>	<i>escavator/excavator</i>	<i>prooroc/proroc</i>
<i>apțibild/abțibild</i>	<i>filigran/filigram</i>	<i>prosodie/prozodie</i>
<i>asterisc/asterix</i>	<i>filosofie/filozofie</i>	<i>receptacol/receptacul</i>
<i>best-seller/bestseller</i>	<i>foarfece/foarfecă</i>	<i>ridiche/ridichie</i>
<i>biologă/bioloagă</i>	<i>harpă/harfă</i>	<i>sandală/sanda</i>
<i>capot/capod</i>	<i>heleșteu/eleșteu</i>	<i>saten/satin</i>
<i>caramea/caramelă</i>	<i>încrustație/incrustație</i>	<i>scoveargă/covergă</i>
<i>caseriță/casieriță</i>	<i>jurisconsult/juristconsult</i>	<i>servici/serviciu</i>
<i>cearșaf/cearceaf</i>	<i>laitmotiv/leitmotiv</i>	<i>sitronadă/citronadă</i>
<i>cismar/cizmar</i>	<i>linoleu/linoleum</i>	<i>stat de plată/ștat de plată</i>
<i>corigent/corijent</i>	<i>maieu/maiou</i>	<i>șotron/șodron</i>
<i>cornee/corneie</i>	<i>mărfar/marfar</i>	<i>trăznaie/trăsnaie</i>
<i>criblură/griblură</i>	<i>muchie/muchie</i>	<i>usufruct/uzufruct</i>
<i>cvarț/cuarț</i>	<i>mușchetar/muschetar</i>	<i>vagabondă/vagaboandă</i>
<i>decrepitudine/decreptitudine</i>	<i>obelix/obelisc</i>	<i>val-vârtej/valvârtej</i>
<i>delicvent/delincvent</i>	<i>paliativ/paleativ</i>	<i>vehicol/vehicul</i>
<i>disident/dizident</i>	<i>pancartă/pancardă</i>	<i>viching/viking</i>
<i>dizertație/disertație</i>	<i>paradisiac/paradiziac</i>	<i>ziler/zilier</i>

4. Alege varianta/varianțele corectă/e dintre următoarele forme de plural:

<i>baldachine/baldachinuri</i>	<i>cetini/cetine</i>	<i>ortodocși/ortodoxi</i>
<i>bareme/baremuri</i>	<i>ciocolate/ciocolăți</i>	<i>păienjeni/păianjeni</i>
<i>boschete/boscheți</i>	<i>clickuri/click-uri</i>	<i>rapele/rapeluri</i>
<i>coperți/coperte</i>	<i>foarfeci/foarfece</i>	<i>rucsacuri/rucsace</i>
<i>cerdace/cerdacuri</i>	<i>jobene/jobenuri</i>	<i>sindroame/sindromuri</i>
<i>cerebele/cerebeluri</i>	<i>monoloage/monologuri</i>	<i>tăiței/tăieței</i>
<i>ceremoniale/ceremonialuri</i>	<i>moschee/moschei</i>	<i>tunele/tuneluri</i>

5. Precizează numele locuitorilor din localitățile sau țările de mai jos.

Chișinău, București, Malta, Noua Zeelandă, Papua-Noua Guinee, Paris, Peru, Chile, Medgidia, Caracal, Elveția, China, Belgia, Suedia.

6. Alcătuiește enunțuri în care să surprinzi sensul fiecărui substantiv din următoarele perechi:

*acceleratori/acceleratoare;
aștri/astre;
curente/curenți;
derivate/derivați;
recipiente/recipienti.*

7. Corectează enunțurile de mai jos.

- Prin cenușii ochelari ai bunicii lumea se vede diferit.*
- Incorecții noștrii arbitrii s-au lăsat intimidăți de câțiva membrii din boardul clubului.*
- Copii, șterge-ți tabla și fiiți recunoscători pentru premii.*
- Părerea ei este că ne-am îndrumat greșit proprii copii.*

8. Scrie regula după care sunt construite cele două enunțuri și continuă cu minimum cinci enunțuri, urmând aceeași regulă:

Creangă este autorul textului Povestea lui Harap-Alb. O creangă a copacului este încărcată de flori.

9. Sunt defective de singular toate substantivele din seria:

- câlți, aplauze, spaghete, măruntaie;*
- ițari, ochelari, Carpați, icre;*
- show-uri, iesle, rechizite, arici;*
- sete, ardei, pantaloni, herghelie.*

10. Sunt substantive care prezintă omonimie gramaticală singular-plural în seria:

- învățătoare, pronume, ardei, orhidee;*
- nisip, apă, boschete, vlăstare;*
- papuci, pantaloni, ochelari, arici;*
- ulei, unt, miere, tei.*

11. Apar numai forme corecte de plural în seria:

- festivale, fundale, horoscopuri, ghișeuri;*
- festivale, fundale, horoscopuri, ghișeuri;*
- festivaluri, fundale, horoscoape, ghișee;*
- festivaluri, fundaluri, horoscoape, ghișee.*

12. Conține numai forme corecte pentru cazurile genitiv și dativ seria:

- a. cicatricii, durerii, monedei, mustății;
- b. cicatricei, durerii, monedei, mustății;
- c. cicatricii, durerii, monezii, mustăței;
- d. cicatricei, durerii, monezii, mustăței.

13. Dintre următoarele variante acceptate în DOOM², alege, prin subliniere, varianta păstrată în DOOM³:

- a. *adjuvanți/adjuvante, găluști/găluște, madrigale/madrigaluri;*
- b. *țintirim/țintirimuri, ligheane/lighene, maratoane/maratonuri;*
- c. *hamace/hamacuri, esofage/esofaguri, advoane/advonuri;*
- d. *antete/anteturi, guturaie/guturaiuri, cerdace/cerdacuri.*

14. Rescrie enunțurile următoare, articulând cu articol hotărât toate substantivele articulate cu articol nehotărât sau nearticulate:

- a. *Niște tineri nepregătiți pentru o examinare atât de grea s-ar fi dat bătuți imediat.*
- b. *Niște curajoși ghiociei scoteau capul delicat din zăpadă.*
- c. *Am zărit niște codri seculari în depărtare.*
- d. *Niște miniștri ai actualului cabinet au ținut discursuri publice.*

15. Completează enunțurile următoare, punând substantivele și adjectivele la formele indicate:

- a. ... [*ochi albastru* – masculin, plural, nominativ, articulat hotărât] *ai feteiței păreau stropiți cu o picătură de cer.*
- b. ... [*copil curios* – masculin, plural, nominativ, articulat hotărât] *priveau ... [fîrav vlăstar – masculin, plural, acuzativ, articulat hotărât].*
- c. *Strigăte de bucurie însoțeau ... [zgomotoasă manifestație – feminin, plural, acuzativ, articulat hotărât].*
- d. *Petalele ... [floare roșie – feminin, plural genitiv, articulat hotărât] cădeau delicat sub ... [cenușiu, pas – masculin, plural, acuzativ, articulat hotărât] ai trecătorilor.*

16. Utilizează, în enunțuri, următoarele substantive articulate hotărât: *boy, talk-show, holding, slide, review*, pentru a ilustra sensul acestora.

17. Indică situațiile în care sunt acceptate ambele forme de plural sau de singular, fără a modifica sensul enunțului, conform DOOM³:

- a. *Personajele unei fabule celebre sunt un greiere/un greier și o furnică.*
- b. *Am cumpărat un kilogram de căpșune/de căpșuni.*
- c. *Recipientii/Recipientele din dotarea laboratorului de chimie au utilizări specifice.*
- d. *Pentru construirea autostrăzii, este necesară săparea unor tunele/tuneluri.*
- e. *Nu era convins că știe funcția/funcțiunea acestui argument.*

2. MORFOLOGIE

Substantivul

1.

a. *car-wash, check-inul, cheeseburgeri, cheesecake-uri, desigur, cerul-gurii, de aceea, să le degustăm;*

b. *constelația Carul-Mare;*

c. *cashflow-ul, challenge-ul;*

d. *cha-cha-chaul;*

e. *challengeri;*

f. *chefliii;*

g. *ciuboțica-cucului.*

2.

<i>a dogori</i>
<i>a strangula</i>
<i>a disloca</i>
<i>a smotoci</i>
<i>a ticsi</i>

3. ! indică o modificare față de DOOM².

<i>!acont</i>	<i>elocvență</i>	<i>precept</i>
<i>adaos</i>	<i>ierbar</i>	<i>!pieptăn</i>
<i>afrodiziac</i>	<i>erbicid</i>	<i>!piuneză (registru livresc)</i> <i>pioneză (pio-ne-ză)</i>
<i>alcool</i>	<i>escatologie</i>	<i>prerie</i>
<i>alură</i>	<i>excavator</i>	<i>premisă</i>
<i>anticameră</i>	<i>filigran</i>	<i>proroc</i>
<i>apropou</i> (forma <i>apropo</i> este adverb)	<i>!filozofie</i> <i>filosofie (registru livresc)</i>	<i>prozodie</i>
<i>abțibild</i>	<i>foarfecă</i>	<i>receptacul</i>
<i>asterisc</i>	<i>harpă și harfă</i>	<i>ridiche</i>
<i>!bestseller</i>	<i>heleșteu</i>	<i>sanda</i>

!biologă (registru livresc) bioloagă (registru colocvial)	incrustație	satin
capot	!eczemă	pate (din carne) și pateu (produs de patiserie)
!caramea	epopee	!covergă
casieriță	jurisconsult	serviciu
cearșaf/cearceaf	laimotiv	citronadă
cizmar	linoleum	stat de plată
corijent/corigent	maiou	șotron
cornee	marfar	trăsnaie
criblură	muchie	uzufruct
cuart	!muschetar	vagaboandă
decrepitudine	obelisc	!valvârtej
delincvent	paliativ	vehicul
!disident dizident (registru colocvial)	pancartă	viking
!disertație dizertație (registru colocvial)	paradiziac	zilier

4. ! indică o modificare față de DOOM²; + indică intrare nouă în DOOM³.

baldachine	cetini	ortodocși
bareme	ciocolate	păianjeni
boschete	+ clickuri	rapeluri
coperți/coperte	foarfeci	rucsacuri
!cerdacuri	jobene	sindroame
!cerebele	monologuri	!tăietei
ceremoniale/ceremonialuri	moschei	tuneluri/tunele

5. chișinăuian, bucureștean, maltez, neozeelandez, papuaș, parizian, peruan, chili-an, medgidian, caracalean, elvețian, chinez, belgian, suedez.

6.

acceleratori – substanțe care se adaugă unor materiale pentru a mări viteza unor reacții chimice sau a unor procese fizico-chimice/*acceleratoare* – mecanisme care permit accelerarea turațiilor unui motor; pedale care comandă aceste mecanisme;

aștri – corpuri situate pe bolta cerească (stea, planetă etc.)/*astre* – creatori, artiști cu renume;

curente – ansambluri de idei, opinii (politice, științifice, artistice) care sunt adoptate la un moment dat de un număr mai mare de oameni/*curenți* – mișcări ale apei în direcția pantei;

derivate – produse industriale obținute prin prelucrarea unei materii prime de bază/*derivați* – substanțe preparate din altele și care, de obicei, păstrează structura de bază a substanței din care provin;

recipiente – vase destinate pentru păstrarea și transportarea unui lichid, a unui gaz sau a unui material solid sub formă de granule sau de pulbere/*recipienți* – (biologie) organisme care primesc un organ, un țesut, o genă etc.

7.

- a. *Prin cenușiii ochelari ai bunicii lumea se vede diferit.*
- b. *Incorecții noștri arbitri s-au lăsat intimidați de câțiva membri din boardul clubului.*
- c. *Copii, ștergeți tabla și fiți recunoscători pentru premii.*
- d. *Părerea ei este că ne-am îndrumat greșit propriii copii.*

8. De exemplu:

Adidas este brandul meu preferat. Mi-am cumpărat adidași noi.

Imprimanta din birou este marca Rank Xerox. A multiplicat la xerox testul.

Ne vom întâlni în Bușteni. A pus bușteni pe foc.

A cumpărat câțiva metri de olandă. Mulți absolvenți de liceu pleacă în Olanda la studii.

Artistul popular a interpretat o doină de jale. Prietena mea se numește Doina.

9. a.

10. a.

11. d. *festivaluri, fundaluri, horoscoape, ghișee.*12. a. *cicatricii, durerii, monedei, mustății.*

13.

- a. *adjuvanți (subst.), găluști, madrigale;*
- b. *țintirimuri, ligheane, maratoane;*
- c. *hamace, esofage, advoane;*
- d. *anteturi, guturaiuri, cerdacuri.*

14.

- a. *Tinerii nepregătiți pentru examinarea atât de grea s-ar fi dat bătuți imediat.*

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
Abrevieri	4
I. Câteva lămuriri teoretice	5
1. Fonetică, ortografie și ortoepie	7
2. Morfologie	13
3. Vocabular	24
II. Exerciții	31
1. Fonetică, ortografie, ortoepie	33
2. Morfologie	52
3. Vocabular	67
III. Rezolvări	79
1. Fonetică, ortografie și ortoepie	81
2. Morfologie	90
3. Vocabular	98
Bibliografie	103

Noutăți și dificultăți în DOOM³

Noutăți și dificultăți în DOOM³. Teorie și exerciții pentru gimnaziu, liceu și admiterea în învățământul universitar de profil este o carte care se recomandă nu numai prin selecția riguroasă a aspectelor teoretice discutate și prin oferirea unor exerciții variate, atent rezolvate, ci și prin experiența diferită a autoarelor, care îmbină competența în redactarea unor lucrări academice cu experiența din procesul de evaluare și, bineînțeles, cu experiența didactică autentică.

Lucrarea este structurată în două părți. Prima parte, *Câteva lămuriri teoretice*, reprezintă o sinteză a principalelor noutăți din cea de-a treia ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, reper pentru normele limbii actuale standard, fiind împărțită în trei capitole, *Fonetică, ortografie și ortoepie, Morfologie și Vocabular*. Cea de-a doua parte, *Exerciții*, are o structură simetrică și este urmată de rezolvarea integrală a exercițiilor.

Exercițiile sunt de mai multe tipuri și prezintă niveluri variate de dificultate: exerciții cu alegere liberă între varianta corectă și cea incorectă sau din liste de variante, exerciții care se rezolvă prin consultarea dicționarului (DOOM, DEX), corectarea unor greșeli și rescrierea variantei corecte, construirea unor exemple urmând anumite cerințe, exerciții în care se cer explicații sau formularea unor reguli pentru folosirea unor semne de punctuație, identificarea numărului de greșeli dintr-un text etc. Unele cerințe sunt formulate ingenios, pentru a capta atenția celor care le rezolvă, de pildă, se cere înlocuirea unor emoji cu semnele de punctuație corespunzătoare.